

מקבץ פעילויות שונות לילדי הגן לפורים

צדק חברתי בפורים פעילות לילדי הגן

מבוא

"מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, נהממשח לב האומללים האלו דומה לשכינה" (רמב"ם, משנה תורה, הלכות מגילה וחנוכה, ב' י"ז).

משלוח מנות ומתנות לאביונים שניהם מעשים של נתינה לזולת. הרמב"ם מבחין בין הסעודה (משתה פורים) ומשלוח המנות, הנעשים להנאת עורך הסעודה וחבריו בלבד, לבין מצוות נתינת המתנות לאביונים, המופנית כלפי אנשים שאינם שייכים למעגל החברתי של הנותן ולעתים הם זרים לו לגמרי. אפשר לתת בדרכים שונות, יש צרכים מגוונים שניתן למלא - הן חומריים הן רגשיים.

בפעילות זו נלמד על מצוות מתנות לאביונים ונחווה נתינה.

מטרות

1. ללמוד על חשיבות מצוות מתנות לאביונים.
2. למצוא דרכים שבהן נוכל לחוות נתינה בפורים.

עזרים

רמקול ארגז איסוף מצרכי מזון, לבבות מבריסטול צבעוני, טושים

להכין מראש

- לתאם את הפרויקט עם הקהילה ועם גורם שמצרכי המזון יועברו אליו.

מהלך הפעילות

1. שרים את השיר "משנכנס אדר". שואלים: האם תמיד אנחנו שמחים? האם כל האנשים שמחים? מספרים שיש אנשים שקשה להם לשמוח בפורים כי אין להם אפשרות לקיים סעודת חג. מספרים על מצוות מתנות לאביונים. כדאי להדגיש את ההבדל בין משלוח מנות איש לרעהו, שהיא נתינה לאנשים מוכרים, לבין מתנות לעניים.
2. שואלים: מה אנחנו יכולים לעשות כדי שלאנשים רבים תהיה אפשרות לחוג את פורים? מתחילים פרויקט איסוף מצרכי מזון רצוי בשיתוף הקהילה. מציבים בגן/בכיתה ארגז, ועליו כותבים "מתנות לאביונים". הילדים אוספים בו את המצרכים שהם מביאים מהבית. כדאי לבדוק את מצב הארגז בכל יום או יומיים ולעודד את הילדים לתרום.

3. קוראים את השיר "זהב" / דתיה בן דור.. שואלים: מה מאפיין את הדוד אפרים? כיצד יודעים שיש לו לב זהב? מצרכי מזון הם דברים שהורינו קונים, אילו דברים אנחנו יכולים בעצמנו לתת לאחרים?
4. מעלים צירופי מילים או ביטויים שמופיעה בהם המילה 'לב'. כדאי להכין מראש לבבות מבריסטול צבעוני, ובמהלך הפעילות לכתוב על כל אחד מהם ביטוי שמועלה בשיחה. לקראת הפעילות מומלץ לעיין במילון אבן שושן בערך 'לב'. צירופים מוצעים לשיחה: לב טוב, לב אבן, לב שבור, מעומק הלב, בכל לב, לב כבד, לב אחד, לב רחב, טוב לב, צר לב, רע לב. אפשר להציג בפנטומימה את הצירופים השונים.

נספח 1

זהב | דתיה בן-דור

על מה אתם חושבים כשאומרים לכם "זהב"?

אני על טבעת

אני על עגילים

ואני דווקא חושב על שדה של שיבולים.

זהב מזכיר לי כתר.

ולוי-ירושלים

אני רואה תפוז

ואני את דוד אפרים.

מה פתאום נזכרת בדוד הזה עכשיו?

נזכרתי באפרים כי יש לו לב זהב.

אז מה אתם אומרים על הצבע הזהוב?

הצבע הזהוב יודע לאהוב.

נתינה פעילות לילדי הגן

מבוא

"חייב אדם לשלוח לחברו שתי מנות בשר או של מיני אוכלים, שנאמר: 'ומשלוח מנות איש לרעהו', שתי מנות לאיש אחד. וכל המרבה לשלוח לרעים משובח. ואם אין לו, מחליף עם חברו, זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו, כדי לקיים 'ומשלוח מנות איש לרעהו'" (שולחן ערוך, אורח חיים, סימן תרצ"ה, סעיף ד').

אחת החוויות של חג הפורים היא שמחת הנתינה. לילדים, אשר נמצאים בשלב האגוצנטרי, קשה לעתים לתת דבר מה משלהם ולוותר על מה ששייך להם למען הזולת. על אף הקושי, הנתינה היא חוויה מיוחדת המעשירה את הנותן. בפעילות זו נעסוק בנתינה וברגשות הכרוכים בה.

מטרות

1. להתמודד עם הקושי לוותר על רכוש.
2. לחוות נתינה.

עזרים

קופסת קרטון שגודלה 15X15 ס"מ וגובהה 10 ס"מ בעלת מכסה או כלי מפלסטיק באותו גודל בעל מכסה או עיגולי בריסטול צבעוניים שקוטרם 40 ס"מ, צבעים, טושים, מדבקות צבעוניות, מספריים, נוצות צבעוניות, כדורי קלקר, מנקי מקטרות צבעוניים

מהלך הפעילות

1. המנחה מספרת את הסיפור "משלוח מנות איש לרעהו" / גילה מנה-פלישר (נספח 1), ומעלה לדיון את השאלות הבאות:

- האם גם אתם הרגשתם אי-פעם שאינכם רוצים לתת דבר מה השייך לכם?
- כיצד לדעתכם הרגיש גיל כאשר קיבל את משלוח המנות הדל שהוא עצמו הכין?
- האם הרגיש ש"סידר" את כולם?
- האם היה שמח?

המנחה מבקשת מהילדים להעלות מצבים שבהם לא רצו לוותר על משהו שהיה להם כדי לתת אותו לזולת.

בודקים יחדיו כיצד נהגו.

2. הסיפור "משלוח מנות איש לרעהו" מעלה את הקושי שבנתינה. פן אחר של נתינה, שמחת הנתינה, מובא בסיפור "יורם ורחמים שולחים זה לזה משלוח מנות" / מרים רוזן (נספח 2). המנחה מספרת את הסיפור ושואלת: כיצד לדעתכם הרגישו יורם ורחמים כאשר אספו את הממתקים בעבור חברם? כיצד הרגישו בשעה שנפגשו במדרגות? בניגוד לגיל, אשר לא רצה לתת מרכושו, יורם ורחמים רצו לתת לחברם את המיטב. כיצד הרגיש יורם כאשר ראה שחברו רחמים חשב עליו ורצה לתת לו את הטוב ביותר? מה ההבדל בין ההתייחסות של גיל לזו של יורם ורחמים?
4. סיפור נוסף העוסק בנתינה הוא "שתי חברות ומשלוח מנות" / רבקה אליצור (נספח 3). אפשר לספר אותו בפעילות נוספת בנושא זה.
5. מכינים אריזות למשלוחי מנות: כל ילד מקבל קופסת קרטון או כלי פלסטיק בעל מכסה. אפשר להשתמש למשלוח המנות בעיגול מבריסטול צבעוני, וליצור ממנו אוזן המן או כובע ליצן. הילדים מקשטים את האריזה בצביעה ובהדבקת מדבקות צבעוניות, בנוצות צבעוניות, בכדורי קלקר, במנקי מקטרות צבעוניים ובחומרים נוספים. כל ילד לוקח הביתה את האריזה שהכין, מכניס לתוכה את משלוח המנות ומביא אותו לגן/לכיתה.

נספח 1

משלוח מנות איש לרעהו - גילה מנה-פלישר

בבוקר נכנסה הגננת לגן בחייוך ועם הכרזה:

"כידוע לכם, בשבוע הבא נערוך בגן מסיבת פורים. אני מציעה שהפעם נארגן משלוח מנות איש לרעהו. כל ילד יכין משלוח מנות כטוב בעיניו, יארוז אותו יפה ויצרף ברכה. אחר כך נערוך בגן הגרלה, וכל אחד יזכה במשלוח. כדאי אפילו שתצרפו איזו הפתעה קטנה למשלוח, חוץ מהממתקים".

ילדי הגן קפצו על ההצעה והגיבו בשמחה: "יופי. זה רעיון מצויין!"

בערב פורים הלך גיל לחנות המכולת וקנה מכל טוב: סוכריות על מקל, ופלים, אוזני המן, מסטיקים, בקיצור- כל מה שחלמתם עליו ולא העזתם לבקש... הוא קנה גם מחדד בצורת אופנוע מהסוג שאנחנו חומדים נורא. לבסוף שב הביתה וניגש למלאכה: הכין סלסלה גדולה מקרטון, צבע אותה יפה, עמד להכניס פנימה את האופנוע-המחדד, ואז חלפה במוחו מחשבה:

"למה להכניס מחדד יקר כזה, בצורת אופנוע? מחדד רגיל לא מספיק טוב?"

כשהגיע לסוכריות-על-מקל, אמר: "אשאיר אחת לעצמי".

כך נמשכה מדיניות הקיצוצים של גיל: חבילת המסטיקים נהפכה למסטיק יחיד, אוזני המן הצטמקו לאוזן המן בודדה, וכן הלאה והלאה. המנה המדולדלת הוכנסה לסלסלה צבועה, גדולה ומקושטת.

למחרת הגיע גיל לכיתה כשעל פניו חיוך של ניצחון:

"אני אסדר את כולם!"

החגיגה היתה יפה, ובסופה הגיע הרגע המיוחל. פתקות ההגרלה חולקו... המתח עלה... ומה נפל בגורלו של גיל?

ניחשתם? משלוח המנות שלו!

נספח 2

יורם ורחמים שולחים זה לזה משלוח מנות- מרים רוזן

יורם ורחמים גרו בשיכון "בית". יורם גר בקומה הרביעית, ורחמים גר בקומה הראשונה. שניהם הלכו לגן של רוחמה, ושניהם היו חברים טובים. לפני חג הפורים סיפרה הגננת רוחמה לילדים על מנהגי החג. רוחמה סיפרה שבחג הפורים מתחפשים הילדים ואוכלים אוזני המן ושולחים זה לזה משלוח מנות.

שמע יורם את דברי הגננת וחשב בליבו: בפורים אשלח לרחמים משלוח מנות. הוא בוודאי ישמח מאוד לקבל משלוח מנות. ורחמים גם הוא שמע את דברי הגננת והחליט: בפורים אשלח ליורם משלוח מנות; אשלח לו את הממתקים הכי טובים שאקבל. החליט רחמים לא לאכול את הממתקים שקיבל, אלא לשמור אותם כדי לשלוח אותם ליורם בפורים. יורם, אף הוא, אסף את כל הממתקים שקיבל ושם אותם במגירה.

ביום שישי בקבלת שבת חילקה הגננת רוחמה סוכריות לילדים. לקח יורם סוכריה, לא אכל אותה ושם בכיסו. גם רחמים לקח סוכריה, לא אכל אותה ושם בכיסו.

ביום ההולדת של תמר חילקו לילדים שקיות עם ממתקים. לקח יורם את השקית ולא פתח אותה כלל. הוא שמר את כל הממתקים שהיו בשקית. גם רחמים לקח את שקית הממתקים ולא פתח אותה. הוא שמר אותה במגירה שבשולחנו.

הגיע חג הפורים.

רחמים שם את כל הממתקים שאסף על מגש יפה, כיסה את המגש במפית, אחר כך עלה במדרגות להביא משלוח מנות לחברו רחמים.

רחמים עולה במדרגות, ויורם יורד בהן. נפגשו השניים באמצע הדרך והמגשים בידיהם.
"לאן?" שאל רחמים.

"לביתך", ענה יורם, "ולאן אתה?"

"לביתך", אמר רחמים, "ומה בידך?"

"משלוח מנות, לכבוד החג", ענה יורם.

"ובידי משלוח מנות לך, לכבוד החג", אמר רחמים.

העבירו זה לזה את המגשים, הרימו את המפיות והנה על שני המגשים אותם הממתקים ואותן העוגות.

"שמרתי על כל הממתקים שקיבלתי", אמר יורם, "כדי לשלוח לך בפורים משלוח מנות."

עמדו השניים בחדר המדרגות ואכלו להנאתם ממתקים ועוגות ממשלוח המנות אשר שלחו זה לזה.

נספח 3

שתי חברות ומשלוח מנות -רבקה אליצור

על המדרגות שעל יד הבית ישבה ילדה קטנה ושמה מרים. שתי צמות שחורות היו לה ובהן סרטים אדומים. היא הביטה אל הרחוב בעיניים שחורות ויפות.

ברחוב היתה שמחה גדולה.

היה חג פורים.

ילדים עברו ברחוב לבושים תלבושות פורים יפות.

הנה מלכת אסתר בשמלה לבנה וארוכה. כתר זהב בראשה.

הנה שוטר לבוש מדים שורק במשרוקית.

הנה סיני ולו צמה ארוכה.

והנה כושי בחצאית קש קצרה.

הילדים עוברים שמחים ועליזים, מראים זה לזה את התחפושות שלהם.

- תראו את המצנפת שלי, איזה גובה. - אומר ילד ליצן.

- תביטו על הצבעים בשמשיה שלי - אומרת ילדה יפנית.

ומרים אין לה תחפושת.

ומרים אינה מכירה שום ילד ושום ילדה. מדוע?

מרים חדשה בארץ. לפני שבוע באה עם אבא ואמא שלה באונייה. מארץ רחוקה באו. ימים רבים היו בדרך. והנה עכשיו היא כאן.

בית- יש לה.

מיטה לישון בה- יש לה.

שולחן לאכול עליו- יש לה.

מה אין לה?

אין לה חברה ואין לה חבר.

רק אבא ואמר ודי.

והנה עוברת ברחוב הדסה. הדסה גרה בבית ממול.

היא לובשת תלבושת פורים יפה.

הדסה רקדנית. יש לה חצאית אדומה, רחבה, גם החולצה שלה אדומה. לראשה זר פרחים ונעליה נעלי רקדנית אדומות. בידה של הדסה מגש גדול מכוסה מפית לבנה. אמא של הדסה שמה על המגש עוגה גדולה ויפה, תפוח, אגס ובקבוק יין. הדסה נושאת את המגש בזהירות, שלא תפיל.

עייפה הדסה קצת והניחה את המגש על גדר החצר של מרים. רצתה לנוח רגע. והנה ראתה את מרים יושבת על המדרגות, מביטה ומביטה...

- למה לא התחפשת?- אמרה הדסה אל מרים.

שתקה מרים. היא לא ידעה לדבר עברית. חדשה היתה בארץ. עולה חדשה.

- היום פורים- אמרה הדסה-, את לא לוקחת "משלוח מנות"?- חייכה מרים ונענעה בראשה! כאילו אומרת: כן כן. את המילה "פורים" ידעה מרים. הכל יודעים מה זה פורים, גם העולים החדשים.

- את לא לוקחת "משלוח מנות" למישהו?- שאלה הדסה.

מרים הביטה בעיניה הגדולות ולא ענתה.

ראתה הדסה כי אין מרים מבינה מה היא מדברת. הרימה הדסה את המפית מעל המגש והראתה עליו למרים בידה.

קמה מרים ממקומה והתקרבה.

- אה! "משלוח מנות"- אמרה מרים.

רמזה לה הדסה בידיה ושאלה: את... לא... משלוח מנות... שמה?... והראתה בידה לרחוב. זאת אומרת: למה אינך לוקחת משלוח מנות, למישהו?

הבינה מרים. הרימה שתי ידיה, הרימה גבות עיניה, כאילו אומרת: אין לי למי להביא. אני לא מכירה איש. ולא חייכה עוד. והיתה עצובה.

חזרה מרים וישבה על המדרגות והדסה לקחה את "משלוח המנות" והלכה.

מרים נכנסה וישבה בבית, כי היתה עצובה. היא לא רצתה עוד לראות את השמחה ברחוב.

למה לה לראות שמחה והיא איננה שמחה? אין לה חבר, אין לה חברה...

והנה דפיקה בדלת. מי בא?

בפתח עמדה הדסה, בידה מגש גדול ועליו "משלוח מנות".

- שלום! פורים שמח!- אמרה הדסה.

- הבאתי לכם "משלוח מנות". העמידה הדסה את המגש על השולחן ורמזה בידיה על מרים, על אמא שלה ועל אבא שלה. כאילו אומרת: זה בזבילכם.

הצביעה מרים באצבעה על עצמה ובעיניה שאלה. כאילו אומרת: לי?

נענעה הדסה בחוזקה בראשה כאומרת: כן כן, לך.

- פורים... משלוח מנות...- אמרה מרים בעברית וצחקה.
 היא דיברה אל אבא ואמא שלה מהר מהר. הראתה בידה על הדסה ועל משלוח המנות ושמחה וצחקה. שמחו גם אבא
 ואמא של מרים. אמרו: תודה... תודה... וליטפו את ראשה של הדסה.
 מיהרה אמא של מרים, לקחת מגש גם היא, שמה עליו עוגות, סוכריות, אגוזים ושקדים. כיסתה במפית לבנה ושמה
 ביד מרים.
 לקחה מרים את המגש ורמזה להדסה. כאילו אומרת: זה לכם.
 הלכו מרים והדסה לביתה של הדסה. נתנה מרים את "משלוח המנות" לאמא של הדסה ואמרה: שלום, שלום פורים-
 שלום. וצחקה.
 ומאז היו מרים והדסה חברות. טוב היה למרים. היה לה הכל.
 בית לגור בו- היה לה.
 שולחן לאכול עליו- היה לה.
 מיטה לישון בה- היתה לה.
 ומה עוד היה לה?
 חברה טובה לשחק ולשמוח איתה.
 אמרה מרים: טוב בישראל. טוב.

חלון ומראה- מעורבות חברתית פעילות לילדי הגן

מבוא

בחג פורים יש חשיבות מיוחדת למעורבות חברתית באמצעות נתינה. איננו יכולים לשמוח מבלי לדאוג לכך שאנשים משכבות חלשות בחברה שלנו יוכלו לשמוח גם הם. חג פורים נחוג לציון הפור שהוטל במטרה לקבוע את יום השמדת העם היהודי. פור הוא גורל, דבר התלוי במזל ואינו תלוי בנו. לעומת זאת, מצוות של נתינה לזולת וצדקה התלויות אך ורק בנו. מצוות משלוח המנות איש לרעהו ומתנות לאביונים מדגישות את האחריות החברתית שלנו ואת הערבות ההדדית הנדרשת מאתנו בהיותנו חלק מחברה. הן אף מאפשרות לנו לחוות את עצם הנתינה לזולת כביטוי נוסף לשמחתנו וכמעשה המעשיר אותנו.

מטרות

1. ללמוד על חשיבותה של מעורבות חברתית.
2. לעודד את הילדים לאזרחות פעילה ומעורבות חברתית.

עזרים

זכוכית שקופה, מראה, נייר אלומיניום, קופסאות נעליים כמספר הילדים, שקפים כמספר הילדים, גליל נייר אלומיניום, נייר דבק / מסקינג טייפ, צבעים, טושים, מנקי מקטרות צבעוניים, בובות קטנות

מהלך הפעילות

1. מראים לילדים זכוכית שקופה וממחישים את האפשרות לראות מבעדה. לאחר מכן מראים לילדים מראה וממחישים את האפשרות להתבונן בעצמנו באמצעותה אך לא לראות מבעדה. לאחר מכן לוקחים את הזכוכית השקופה ומדביקים בצדה האחד נייר אלומיניום. מראים וממחישים לילדים שבפעולה זו הפכנו את הזכוכית למראה.

2. קוראים את הסיפור "החלון והמראה" / שלומית קינר, עפ"י סיפור עממי (נספח 1). אפשר להיעזר בעיבוד לסיפור (נספח 2). מעלים לדיון את השאלות הבאות:

- מה רצה העני ללמד את שכנו העשיר?
- האם רע להיות עשיר?
- מה רע בכך שאדם לא יהיה בקשר עם סביבתו?
- כיצד מתבטא בהכנות לפורים בסיפור הקשר בין האדם ובין החברה שבה הוא חי?
- כיצד אדם יכול להשתמש בכספו בתבונה ולעזור לאחרים?

3. יצירה להמחשת הסיפור: כל ילד מקבל קופסת נעליים. בתוכה יוצרים חדר חצוי באמצעות הדבקת שקף. חציו האחד של השקף נותר שקוף, ועל חציו האחר מדביקים נייר אלומיניום. מציבים ב"חדר" בובות קטנות או דמויות שיצרנו ממנקי מקטרות. ממחישים את ההבדל בין החלון והמראה: מבעד החלון אפשר לראות את הבובות בשני צדי ה"חדר", ואילו מבעד המראה אפשר לראות צד אחד בלבד של ה"חדר", צדו השני מוסתר ואי אפשר לראות את הבובות שבו. אפשר לקשט את חציו ה"חדר" כביתו של העני ואת חציו האחר כביתו של העשיר.

נספח 1**החלון והמראה - כתבה: שלומית קינר, על פי סיפור עממי**

מעשה בשני יהודים שדרו בשכנות. האחד עשיר והשני עני. האחד ביתו מרובה חדרים וכלים נאים ומשרתים, והשני אין ביתו מרובה אלא במחסור ובילדים לטפל בהם. בכל ימות השנה היו טרודים שניהם ראשם ורובם בעסקי פרנסה. העשיר שעסקיו מרובים ומרבים טרחה, והעני שהיה מצרף פרוטה לפרוטה לכלכלתו ולכלכלת בני ביתו.

אשריהם ישראל שנקבעו להם שבתות וימים טובים לנוח בהם מכל מלאכה. יותר מכל הימים הטובים חביב היה מלפני העני יום ארבעה עשר לחודש אדר, הוא פורים. ויותר מכל מצוות החג שנצטווה בהם חביבה היתה מלפניו מצוות משלוח מנות. והיה ואמר בכל שנה ושנה כמה חכם היה אותו מרדכי שנאמר:

"ויכתוב מרדכי את הדברים האלה: החודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים".

וכמה חכמים היו אותם יהודים שנאמר: "וקיבל היהודים אשר כתב מרדכי עליהם".

ולמה נאמר "וקיבל היהודים" ביחיד? כי מצוות משלוח מנות מבטלת את דברי המן שאמר: "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד".

שאין הבדל במצווה זו בין עשיר לעני, זה נותן ומקבל וזה נותן ומקבל. ונמצאים כולם שווים בפני אלוהים ואדם. ולמה נקבעה מצוות משלוח מנות בפורים? שמבדילה בין יגון לשמחה. בשעת יגון אין אדם טרוד אלא בעסקי עצמו, ובשעת שמחה נפקחות עיניו, ורואה כל העולם סביבו. והיו העני ובניו עומדים מקריאת מגילה ועד צאת החמה ועוסקים במצווה. זו לשה את הבצק וזה משגיח אצל התנור.

הגדולים יוצאים דחופים אל בתי השכנים, והקטנים מעמידים פני מסייעים וממלאים פיהם פרג ומיני מתיקה. מקיים העני מצוות משלוח מנות בשכניו, ומקיימים שכניו מצוות משלוח מנות בו, ומתמלאים כל בית ישראל ריחות מאפה ומגדנות ופירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל וילדים וילדות. רק ביתו של העשיר סגור ומסוגר, אין משלוח יוצא ואין משלוח בא. שנה אחת אמר העני: שמא ממתין העשיר שישלחו אחרים לו, שלמטה מכבודו להקדים ולשלוח הוא לאחרים. עמד ונטל מנה אחת משובחת, והלך הוא בעצמו לבית העשיר. פתחה לו משרתת אחת והכניסה אותו לחדר גדול, שדופן אחת שלו עשויה חלונות של זכוכית משובחת, ודפנותיו האחרות מכוסות תמונות ושטיחים רקומים ומראות. ניגש העני אל העשיר והניח לפניו את המשלוח ובירך אותו בפנים מאירות ברכת החג.

השיב העשיר מה שהשיב והעמיד פנים כאילו טרודים אותו מעסקיו החשובים.

פתח העני ואמר: רואה אני שיש לו לשכני די צרכו ויותר, ואני חשבת שמא יש לקיים בו מצוות מתנות לעניים.

נתכעס העשיר ואמר: מה זה עלה על דעתך שזקוק אני למתנות מאחרים?

אמר העני: אין אני מעלה בדעתי שיהודי יכול לקיים מצוות משלוח מנות ואינו מקיימנה. מצווה הבאה לידיך אל תחמיצנה!

הזעיף העשיר פניו ואמר לשכנו: אין אני סומך על מתנותיהם של אחרים, ולא יסמכו אחרים על מתנותיי. שנואה עליי מצווה זו- ידאג כל אדם למחסורו הוא.

נקש העני על זגוגית החלון המשובחת נקישה אחת, נקש נקישה שנייה על המראה שמסגרתה זהב, ואמר לו לעשיר: יודע אתה שכני, במה שונה זו מזו?

נתבהל העשיר שמא יפגום העני בזכויות היקרות והשיב בכעסו: זה חלון וזו מראה.

חיך העני ושאל שנית: ומה מבדיל ביניהם?

נתגבר כעסו של העשיר ואמר: שמה קושיות של פסח אתה בא לשאלני בפורים?

- החלון, רואה האדם את העולם מבעדו, והמראה, רואה האדם את בבואתו מבעדה. ומה עושה את החלון חלון ואת המראה מראה, ששניהם עשויים זכוכית? חזר העני ושאל, והוסיף תשובה לשאלתו: החלון והמראה שניהם עשויים זכוכית, אלא שהמראה צבע כסף משוח לה מאחוריה. זכוכית שהיא שקופה הרי היא חלון, אם תצפנה בכסף הרי היא מראה.

כשם שאצל הזכוכית, כך גם אצל בני האדם, שמי שהכסף חוצץ בינו ובין העולם לא יכול לראות אלא את עצמו.

נספח 2

החלון והמראה: עיבוד לחטיבה הצעירה סיגל דבח, עפ"י עיבוד של שלומית קינר לסיפור עממי

מסופר על שני יהודים שגרו בשכונה אחת. אחד מהם היה עשיר, והשני היה עני. העשיר גר בבית מפואר, שיש בו חדרים רבים, רהיטים יפים ומשרתים, והעני גר בבית קטן, שיש בו ילדים רבים ואין בו רהיטים יפים ולא משרתים. בכל ימות השנה היו גם העשיר וגם העני עסוקים בענייני פרנסה. לעשיר היו עסקים רבים והוא היה עסוק בהם רבות, והעני היה עובד קשה ואוסף פרוטה פרוטה כדי שיהיה אוכל לו ולבני ביתו.

החג שהעני אהב ביותר היה ארבעה עשר לחודש אדר, הוא פורים. והמצווה שהעני אהב ביותר בפורים היתה מצוות משלוח מנות. ומדוע? מפני שבמצווה זו אין הבדל בין עשיר לעני, כולם מקיימים את המצווה: העשיר נותן משלוח מנות ומקבל משלוח מנות, וגם העני נותן משלוח מנות ומקבל משלוח מנות.

ומדוע דווקא בפורים מקיימים את מצוות משלוח מנות? מפני שבפורים כולם שמחים. כאשר האדם עצוב, הוא יכול לחשוב רק על עצמו, אולם כאשר הוא שמח, הוא יכול לראות את מה שסביבו, ולתת לזולת.

העני ובני משפחתו כולם טרחו ועסקו בהכנת מעדנים למשלוחי המנות: מקריאת המגילה ועד צאת החמה היו לשה את הבצק ואופים בתנור. הילדים הגדולים היו יוצאים לתת משלוח מנות לשכנים, והיו מקבלים משלוחי מנות מהשכנים. והילדים הקטנים? הם היו מעמידים פנים כעוזרים באפייה, ובזמן זה היו אוכלים פרג וממתקים שונים.

באותה שעה היו כל הבתים בשכונה מתמלאים ריחות של דברי מאפה, ממתקים ופירות ארץ ישראל, וילדים וילדות רצים ומסתובבים מבית לבית. רק ביתו של העשיר היה סגור ומסוגר: מבית העשיר לא נשלח שום משלוח מנות, ושום משלוח מנות לא נשלח אל הבית.

כך היה בפורים בכל שנה.

שנה אחת חשב לעצמו העני: אולי העשיר חושב שהוא מכובד מכדי להיות הראשון ששולח משלוח מנות, אולי הוא מצפה שאחרים ישלחו לו משלוח מנות? כך חשב העני, הכין משלוח מנות מפואר ולא שלח את ילדיו להביא לעשיר את משלוח המנות, אלא הלך בעצמו לבית העשיר.

כאשר הגיע לבית העשיר, פתחה לו את הדלת אחת המשרתות, והכניסה אותו לחדר גדול, שקיר אחד שלו עשוי כולו חלונות זכוכית, וקירותיו האחרים מכוסים תמונות, שטיחים רקומים ומראות.

ניגש העני אל העשיר, נתן לו את משלוח המנות, ובירך אותו בשמחה לכבוד החג.

העשיר השיב בקיצור, והעמיד פנים כאילו העני מפריע לו בענייני העסקים החשובים שבהם עסק.

אמר העני: אני רואה, שכני, שיש לך מספיק לצרכיך, ואני חשבתי שאולי אתה זקוק שיתנו לך מתנות לעניים.

כעס העשיר ואמר: מדוע אתה חושב שאני זקוק למתנות מאחרים?

אמר העני: משום שאיני יכול לחשוב שיהודי שיכול לקיים מצוות משלוח מנות לא יקיים אותה. לכן חשבתי שבזוודאי הסיבה לכך היא שאין לך די כדי לתת לאחרים.

ענה העשיר בפנים כעוסות: אינני מחכה למתנות מאחרים, ושאחרים לא יחכו למתנות ממני. אינני אוהב את מצוות מתנות לעניים - שכל אדם ידאג בעצמו למה שחסר לו.

הקיש העני פעם אחת על זכוכית החלון, הקיש פעם שניה על המראה בעלת מסגרת הזהב, ואמר לעשיר: שכני, האם אתה יודע מה ההבדל בין הזכוכית למראה?

העשיר נבהל, שמא יפגע העני בזכוכיות היקרות, והשיב בכעס: זה חלון וזו מראה.

העני חיך ושאל שוב: ומה ההבדל בין הזכוכית לבין המראה?

העשיר כעס יותר, ואמר: מה רצונך? האם באת כדי לשאול אותי בפורים את הקושיות של פסח?

אמר העני: זהו ההבדל ביניהם: מבעד החלון האדם רואה את העולם שנמצא בחוץ, ואילו מבעד המראה האדם רואה את השתקפות דמותו שלו. ומה עושה את החלון חלון ואת המראה מראה, שהרי שניהם עשויים זכוכית? העני שאל והשיב: גם החלון וגם המראה שניהם עשויים זכוכית, אבל למראה יש צבע כסף מצידה האחורי. זכוכית שהיא שקופה היא חלון, שאפשר לראות מבעדו את העולם, אך אם תצפה את הזכוכית בכסף, הרי היא הופכת למראה.

כפי שהזכוכית יכולה להפוך למראה אם צובעים את אחוריה בכסף, כך גם אצל בני האדם: מי שהכסף מפריד בינו ובין העולם יכול לראות רק את עצמו, ולא אחרים.

מסכות והתחפשות פעילות לילדי הגן

מבוא

ההתחפשות היא אחד המנהגים הבולטים של פורים. מנהג זה קיים בתקופת שנה זו גם בתרבויות אחרות ובמקומות נוספים בעולם, למשל ברזיל, ונציה וניו אורלינס. המסכה מפרידה בין הדימוי הרגיל שלנו לבין הדימוי שאנו מקבלים על עצמנו ליום אחד. היא מאפשרת לנו לחשוף את עצמנו במידה רבה יותר משאנו מרשים לעצמנו בלעדיה. קרל גוסטב יונג כינה בשם "מסכת הנפש" את הדימוי החיצוני של האדם, את מה שהאדם מציג כלפי החברה. בפעילות זו נכיר ברצוננו להיות לפעמים שונים משאנו באמת, ונבדוק כיצד המסכה מאפשרת לנו לעשות זאת.

מטרות

1. לבחון את הרצון שלנו להיות אחרים.
2. לבדוק באיזו מידה המסכה מסתירה ובאיזו מידה היא חושפת.

עזרים

הספר "הביצה שהתחפשה" / דן פגיס, ציורים של פרצוף שמח ופרצוף עצוב בגודל זהה (מומלץ בגודל A5), צבעים, טושים, מספריים, מקלות ארטיק, נייר דבק/מסקינג טייפ

מהלך הפעילות

1. קוראים את הסיפור "הביצה שהתחפשה" / דן פגיס (נספח 1). שואלים: למה התחפשה הביצה? מדוע היא התחפשה? האם גם אתם רציתם פעם להתחפש כדי להיות מישהו אחר? מה גילתה הביצה בסוף הסיפור?
2. שואלים: למה אתם מתכוונים להתחפש בפורים? מדוע? מבררים מהם הדימויים שהילדים בוחרים לעצמם.
3. יצירה: מסכה בעלת שני פרצופים. מחלקים לילדים ציורים של שני פרצופים - שמח ועצוב. הילדים צובעים את הציורים, מקשטים אותם וגוזרים את הפרצופים. מניחים את אחד הציורים הפוך, ומדביקים על הנייר מקל ארטיק, כך שחציו יהיה מודבק על הנייר וחציו יבלוט. מדביקים את גב הציור השני אל גב הציור הראשון ומקל הארטיק – שני הציורים מודבקים זה לזה ומקל הארטיק ביניהם משמש כידית. קיבלנו מסכה שצדה האחד שמח וצדה האחר עצוב כדי להזכיר לנו שבחיים יש גם שמחה וגם עצב. אפשר לסובב את המסכה במהירות מצד לצד ולראות איך הפנים מחליפות הבעה - משמחה לעצב ומעצב לשמחה.

הביצה שהתחפשה

דן פגיס

היה היתה ביצה
שלא רצתה להיות ביצה
מפני שלא ידעה
לא לעמד
ולא לקפץ
ולא ללכת
וכל הזמן היתה רק
מתגלגלת ומתהפכת.
פגשה הביצה כדור פינג-
פונג,
- אֶנְחֵנו כָּל כָּר דּוֹמִים, אָמְרָה
לו.
שנינו עגלים ולבנים.
בא נתגלגל
יחד!
אבל הפדור היה ריקן וגאון.
- אֲנִי קוֹפֵץ וְאֲנִי רֵץ,
וְאַתָּה רַק מִתְגַּלְגֶּלֶת!
אמר וקפץ
מעל לביצה הנבהלת.
פגשה הביצה בלון.
- אֶנְחֵנו כָּל כָּר דּוֹמִים, אָמְרָה
לו.
שנינו עגלים. בא, נתגלגל
יחד!
אבל הבלון היה מנפח ורודף
- רוח

ובכלל לא רצה לענות.
הוא נמשך לו למעלה
ועלה ופרח לו משם והלאה.
נתגלגלה הביצה לבדה
וחשבה לה:
מה אפשר לעשות?
מה עוד אפשר לנסות?
איזו צורה מוזרה יש לי,
ממש צרה צרורה!
האם בכל העולם הגדול
לא אמצא לי חבר?
פתאם היה לה רעיון נפלא:
היא תתחפש
כך הבינה הביצה שלביצה
קשה לחיות,
אם היא רוצה להיות לא היא,
אלא אחת הפטריות.
ובכל זאת נסתה מחדש:
התחפשה
והנה היא פד!
התקשטה בפסים
הדביקה לעצמה צנאר ושתי
ידיות
וזהו!
אבל
חתול שעבר שם שאל:

מה זה? האם אתה כד? אין
לך פתח.

ובכלל

אי אפשר לשמר בך חלב.
חבל!

מה אפשר לעשות?
התחפשה הביצה לליצן.

חבשה מצנפת עם גדיל

וצירה על עצמה

(לפי הסדר)

גבות,

עינים,

אף

וצחוק.

אינך מצחיקה

אמרו לה.

מפירים אותך מרחוק.

נסתה הביצה תחפושות

אחרות.

התחפשה לסל

ולשעון

ולתפוח

ואפילו לסתם מעגל

מציר בגיר על הלוח

אבל

שום דבר לא הועיל.

בכל פעם הפירו אותה מיד.

- את סתם ביצה מחופשת,

אמרו לה.

גם התרנגלת הפירה אותה.

איפה היית, ביצתי שלי? כבר

מזמן

רציתי לשבת עליך. לדגור

כמובן.

אמא, אינני רוצה,

אמרה הביצה,

תני לי להתגלגל בעולם.

אולי בפעם אחרת,

אמרה הדוגרת,

ועכשו תעשי בדיוק כמו כלם.

וכבר דגרה עליה.

פתאם

היתה הביצה בחם ובחשך

והיתה מכרחה להמתין.

אבל

למי?

יום אחד היתה לה הרגשה

מוזרה.

משהו

נע בה

וזז בה

וזע בה

היא התרגשה:

מה קורה לי אמא?

ולא שקטה, ולא השלימה.

אני כבר לא אני, ציצה.

אני כבר לא ביצה!

משהו מנסה בי לבקע

לפתח, לפרח!

כמובן, אמרה אמא, כמובן.

סוף-סוף אתה אתה:

אפרוח.

משלוח מנות פעילות לגנים

מבוא:

"חייב אדם לשלוח שתי מנות בשר או שני מני תבשיל או שני מיני אוכלין לחבירו שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מנות לאיש אחד. וכל המרבה לשלוח לרעים משובח. ואם אין לו מחליף עם חברו זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו כדי לקיים משלוח מנות איש לרעהו (משנה תורה, הלכות מגילה פ"ב).

במצוות משלוח המנות גלום אחד הלקחים המוסריים המפורשים במגילת אסתר – חיזוק אחוות העם: אנו מושיטים את ידינו זה לזה, על מנת שאיש לא יפסיד את שמחת הפורים. עצם מעשה צדקה זה מקיים את הערבות ההדדית של היהודים בחינת בני ברית, הוא סוד ליכודם המופלא של יהודים אפילו בתנאי פיזור. "כל ישראל ערבים זה לזה" - הקשר הבסיסי בתוך בין יהודי ליהודי הנו קשר של אחריות הדדית. בפעילות זו נתנסה בהכנת משלוחי מנות ונלמד על הכוח החברתי הטמון במצווה זו. זוהי הזדמנות לעודד הביטויים של חיבה וידידות ולתרגל נתינה הדדית.

מטרות:

- א. בירור הנתינה המוחשית והמילולית שיש בכוחם של הלומדים להעניק זה לזה
- ב. זיהוי הקבלה שבעצם הנתינה
- ג. העלאת מודעות הלומדים להשפעותיה של הנתינה על האווירה בחברה ועל רגשותיהם

מהלך הפעילות:

1. נשאל מתי קבלתי מתנה שגרמה לי לשמחה? ממי קבלתי את המתנה? האם גם אני נותן מתנות? האם כל נתינה היא נתינה של מתנות? אילו סוגים של נתינה מוכרים לכם? נתיחה למספר דוגמאות: עזרה לחבר, צדקה, ביקור חולים, השתתפות בשמחה, ניחום, עצה טובה, והדרת פני זקן.
2. בפורים נהוג להעניק משלוח מנות איש לרעהו ככתוב במגילת אסתר: "לעשות אותם ימי משתה, שמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, על פי המצווה צריך כל אחד לתת משלוח שכולל לפחות שני מיני מזונות- כלומר שני סוגים של מאכלים. ננסה לחשוב ביחד מדוע נותנים דווקא אוכל מה הכוח הטמון באוכל?
3. רעיונות למשחקים ויצירת משלוחי מנות בגן:
הערה: המשותף לכלל ההצעות שמשלוחי המנות צריכים להכיל אותם פריטים. יש לבקש מההורים לדאוג מבעוד מועד להביא מספר ממתקים ואזני המן. את האריזות והחלפת משלוחי המנות נערוך בצהרונים.

 - **יצירת משלוח מנות בגן- כובע של ליצן- החומרים הם שמינית בריסטול, צבעים, פייטים, נייר צלופן ונצנצים.**

אופן ההכנה: מגלגלים את הבריסטול לצורת קונוס וכל ילד מקשט לפי טעמו.

לבסוף ממלאים בממתקים ועוטפים בנייר צלופן.

- **שיתוף הורים:** הורי התלמידים יתבקשו לשלוח עם הילדים כלי מחומרים מתכלים. כמו-כן ההורים ינסחו יחד עם ילדיהם ברכה מיוחדת לתלמיד אחר. כמו-כן, יצרפו חטיפים וממתקים.
- **משחקי משלוח מנות- חוש הטעם.** הוראות המשחק: להוציא ממשלוח המנות את הממתקים, לשים בצלחת, לכסות את העיניים ולתת לילד/ה לטעום. הטועם צריך לנחש מה הוא אוכל ואיזה חוש הוא הפעיל.
- **משלוח מנות עובר מיד ליד-** הילדים ישבו במעגל, במרכזו יונח משלוח מנות יפה, לצד כרטיסיות עם שאלות בנושא המגילה. מתנדב/ת ישאל את השאלה הכתובה בו, ילד/ה שיצליח לענות נכון יתכבד ממשלוח המנות המרכזי ולאחר מכן ירים גם הוא כרטיס וחוזר חלילה, ישאל, יעביר את המשלוח לעונה נכונה וכן הלאה. בסופו של דבר המשלוח יישאר אצל תלמיד האחרון. בין הכרטיסים ייכתבו משימות היתוליות, כמו לשים אוזן המן בפה ולשיר, לעשות פרצופים מצחיקים, לבצע בפנטומימה שיר לפורים, ולהמציא מילים מבדחות לשיר מוכר.
- **תיבת נתינה** שבתוכה יהיו חפצים שנרצה לתת לחברים כדי שירגישו בטוח ונעים כשהילדים ירגישו שאחד שאחד מהם זקוק לנתינה (כאשר עצוב לו או עשה מעשה טוב, קיבל מכה, עזר לחבר וכו....) יוכלו לבחור מתוך התיבה מדבקות מחייכות, בלונים, משחקים ואביזרים קטנים צלש"ים כמו "כל הכבוד" ולהעניק לחבר/ה.

כל אחד ואחת תורמים מכישוריהם לטובת יצירה קבוצתית משותפת פעילות לגן

מבוא

נתינה הינה אחת מערכי היסוד בחברה המכירה בתרומתן של הסולידריות והערבות ההדדית ללכידות חברה ולביסוס יסודותיה.

חברה הדוגלת בנתינה לזולת ולסביבה מעודדת את חברה לגלות אכפתיות וערנות לסובב: להושיט יד לאחר. במימושו של ערך הנתינה יש להבחין בסוגים השונים כמו: נתינה מוחשית, מילולית ומופשטת: באופנים השונים של ביצוע הנתינה (באופן ישיר או הקיף) ובנמענים השונים לנתינה בסביבה הקרובה והרחוקה. הנתינה מגלמת בתוכה את האחריות החברתית והמחויבות המוסרית, כשמהלכה אינה משמעותיים יש בכוחה לתרום לנותן, למקבל, ולחברה הנתינה משפיעה על הנותן בהיבטים שונים, היא מספקת לו התנסות ערכית וחווית הצלחה ומעניקה לו תחושת סיפוק העצמה נחיצות, מועילות, נאהבות ושייכות. לא בכדי נחשב ה"נותן" גם כ"מקבל".

מטרות:

א. התנסות ביצירה של מוצר משותף ובשיתוף פעולה.

עזרים: שירי פורים, שמיניות בריסטולים, צבעים.

מהלך הפעילות:

כששירי פורים ברקע נחלק את הילדים לקבוצות של עד 5 ילדים (אפשר גם ע"י הטלת "פור").

הילדים יישבו בקבוצות. נפסיק את המוסיקה ונסביר לילדים את כללי המשחק.

נתחיל כשתישמע המוסיקה בשנית. כל ילד יתחיל לצייר מסיכה על שמינית הבריסטול שלו.

נפסיק את המוסיקה ואז כל ילד יעביר את הציור שהתחיל לילד שיושב מימינו ויקבל מילד אחר את הציור שלו.

נגנן את המוסיקה שוב והילדים ימשיכו כל אחד כראות עיניו את ציורו של חברו. נחזור על ה"תהליך".

כשאל כל ילד יגיע הציור המקורי אתו התחיל, יחליט הילד אם ברצונו להוסיף לציור או שלא.

שיחה לאחר הפעילות:

- איך הרגשתי למסור את הציור אותו התחלתי.
- איך הרגשתי כשילדים אחרים ציירו עליו?
- האם הסתכלתי ועקבתי במשך הפעילות "מה קורה איתו"?
- האם אהבתי את הציור כשהוא "חזר אליי"?

נשוחח על נתינה ומשמעותה:

- מדוע הפכה הנתינה לערך מרכזי בחג הפורים?
- כיצד הנתינה לאדם אחר הופכת אותי לאדם טוב יותר?
- "נתינה" מול "קבלה" – האם אנחנו יודעים יותר לתת או לקבל? מה יותר חשוב?
- למי אני צריך לתת – למשפחה, חברים, שכונה, עיר, מדינה... - ?
- האם נתינה באה לידי ביטוי רק בדברים חומריים או גם בדרכים נוספות?

סיום: נגזור את המסיכות שלנו, נחזור ונחבר גומי ונהנה ממסיכת "שיתוף הפעולה" שלנו...

פרוייקט נתינה קהילתי לילדי הגן

מבוא:

בפעילות הקודמת הצענו לפתח מודעות לצרכיו של האחר ולאסוף עבורו סל מוצרים שייסייע לו לחוש את שמחת החג. בפעילות זו נאתגר את הילדים לחשיבה על טיבו של פרוייקט נתינה שיכול לסייע לאנשים שונים ברמות שונות. על הילדים בשיתוף הוריהם לזהות מוסדות או אנשים הזקוקים לתמיכה ולהעריך כיצד נוכל לסייע להם.

מטרות:

1. פיתוח מושג הנתינה והעצמת היכולות של כל אחד מאיתנו, לשנות ולעזור.
2. הילדים ילמדו לזהות את אלו הזקוקים לעזרה ולהבין אותם.
3. חווית הנתינה גורמת לכל אחד, תחושת סיפוק והגשמה עצמית.
4. מתן כלים לילדים, להעביר את אשר למדו לאחרים (בני משפחה, חברים ועוד) וליצור סוג של מעגל מורחב של נתינה.
5. הכרת המושג- ערבות הדדית אשר יעצים את השמחה הפורימית, שהיא מצווה בפני עצמה.

מהלך הפעילות:

1. פתיחה: נביא את הספר "המעגל הנסתר" של גיורא כרמי, המספר על ילד קטן עם לב מאוד גדול, שמוותר מרצונו על העוגיה שלו לטובת איש חסר בית ובכך פותח מעגל מופלא של מעשים טובים.
2. נפתח דיון עם הילדים על משמעות הסיפור ומה כל אחד הרגיש או למד ממנו. נשוחח על כוחה של הנדיבות ועל היכולת של מעשה אחד פעוט להתגלגל מלב אל לב ולשנות את המציאות. נשאל את הילדים האם הם חוו משהו דומה בעבר, או אפילו רק חשבו על זה. האם יש מישהו שהם מכירים זקוק לעזרה?
3. יחד עם הילדים נחשוב על אנשים/מוסדות שזקוקים לעזרתנו. איך נוכל לעזור להם ולגרום להם לשמוח בחג הפורים.
4. נטיל משימה משותפת להורה וילד-לחפש באמצעות האינטרנט מוסדות או אנשים הזקוקים לעזרה. כל ילד יגיש את אשר מצא ביחד עם הפרטים וכך נוכל לבחור יחד את דרכי הפעילות. ניתן לבחור רק הצעה אחת מתוך כולם וניתן לערוך יחד עם הילדים תוכנית שנתית, שבארבעה מועדים לאורכה של השנה נסייע למוסד כזה או אחר.
5. בפנינת היצירה, ניצור יצירה בהתאם לפרוייקט הנתינה שגובש. נוכל לבקש מהם לכתוב ברכה אישית ומשמחת וליצור אלבום אותו נסיף לארגז. (ניתן גם להקליט את הברכות ולצרף דיסק של ברכות ושירים משמחים).
6. לאחר שנשלח את הארגז למקום המיועד לו, בעזרת דימיון מודרך, ננסה להרגיש את התחושה של האנשים שקיבלו את הארגז. האם הם שמחים כעת? נדבר על התחושה שלנו, השולחים ונשאל מי שמח יותר הנותן או המקבל?
7. נקודת השיא של הפעילות- לאחר ששימחנו את האביונים כעת, אנו מצויים לשמוח. נערוך משתה עם שולחן ערוך מכל טוב, עם מוסיקת ריקודים מקפיצה ומשעשעת. נוכל לזמן את ההורים שיקחו חלק במשתה, היות והם עצמם יחד עם הילדים לקחו חלק באיתור הנזקקים. המטרה-לשמוח, לשמוח ו...לשמוח !!!
8. סיכום: חזרה על ארבעת המצוות. נבדוק, מה כל ילד הרגיש במהלך הפעילות ולאחריה. האם הילדים יכולים להרחיב את מעגל המעשים הטובים ולשתף עוד אנשים. אם כן, נבקש מכל ילד להציע דרך או לספר על מקרה שהוא עצמו כבר עשה או חשב עליו.

סיפורים ושירים היכולים להעשיר את העיסוק בנתינה:

מדוע עלי העץ כחלים? / ו' אוסיבה

- היו לעליזה שני עפרונות ירוקים ולאילנה לא היה אפילו אחד.
- בקשה אילנה מעליזה:
- השאילי לי עפרון ירק.
- השיבה לה עליזה:
- עלי לשאל את אמא.
- לקמרת היום הלכו שתי הילדות לבית הספר. שואלת אילנה:
- האם שאלת את אמד?
- נאנחה עליזה ואמרה:
- אמא הסכימה, אד את אחי לא שאלתי.
- שאלי נא גם את אחיד- אומרת אילנה.
- לאחר יום שוב נפגשו שתי הילדות.
- נו - שואלת אילנה - מהרשה לד אחיד?
- אמנם כן, אחי מרשה לי, אד מפתחת אני כי תשברי את עפרוני.
- אני אציר בזהירות - אומרת אילנה.
- הבטי - אומרת עליזה - אל תחדדי אותו, אל תלחצי בו בוזקה, אל תשימי אותו בפה- גם אל תצירי בו יותר מדי.
- עלי - אומרת אילנה - לציר רק את העלים של העץ בירק וגם את הדשא במקצת.
- זה הרבה - אומרת עליזה.
- הסתכלה בה אילנה, לא לקחה את העפרון והלכה לה. נדהמה עליזה ורצה אחריה.
- מה לד, אילנה! מה קרה! קחי, קחי!
- אין לי צרד בו - השיבה אילנה קצרות.
- בשעת השעור שואל המורה:
- אמרי נא לי, אילנה, מדוע אצלד העלים בעץ כחלים?
- אין לי עפרון ירק.
- ולמה אפוא לא שאלת מחברתד?
- אילנה מחרישה, ועליזה מסמיקה וממלמלת:
- אני רציתי לתת לה והיא לא רצתה לקחת.
- הסתכל המורה בשתי הילדות ואמר:
- חיב אדם לתת ככה שיהא רצון לקחת.

	השיר "לתת" / חמוטל בן זאב:
<p>אתה לומד עם השנים לבנות ביחד בניינים לחיות עם כל השינויים לרקום איתה סיפור חיים ולעבור ימים קשים במצוקות וריגושים תמיד לדעת לוותר ואת הטעם לשמר. לתת את הנשמה לראות בתוך הנפילה שיש מקום למחילה תמיד אפשר שוב להתחיל כמו יום חדש כמו כרגיל לתת.</p>	<p>לתת את הנשמה ואת הלב לתת לתת כשאתה אוהב ואיך מוצאים את ההבדל שבין לקחת ולקבל. עוד תלמד לתת לתת לגלות סודות בסתר להתיר את סבך הקשר כשהלב כך נצט מכל חיור מכל מבט. אתה נזהר אתה יודע וחוץ ממך איש לא שומע לתת את הנשמה.....</p>

”שלושה חברים” / (לפי אוסייבה)

בהפסקה הגדולה הוציאו הילדים מהתיק שלהם את ארוחת העשר והחלו לאכול.
 זה הביא פרי, זה הביא כריך וילדים אחדים הביאו פרוסת עוגה.
 חיפש רונן את האוכל בתיק, והוא איננו.
 ”מה קרה ?” שאל רונן את עצמו, ”הרי אמא שלי נתנה לי כריך בבית.
 ראה שחר שרונן אינו אוכל, ושאל אותו :
 ”מה קרה, רונן, מדוע אתה לא אוכל ?”
 ”שכחתי את האוכל בבית!” השיב רונן.
 שחר המשיך לאכול ואחר כך יצא החוצה לשחק.
 עבר ליד רונן מיכה, ושאל אותו :
 ”מה קרה ? שביטה ? לא רוצים לאכול ?”
 רונן לא השיב לו. הוא ישב בשילוב ידיים שקוע במחשבות.
 רק עמוס לא שאל את רונן דבר. הוא ניגש אליו, חילק את הכריך שלו לשניים, הושיט את ידו ואמר :
 ”קח, רונן, ואכול!”

סיפור ישן / צילה בינדר

פעם ראיתי ילדה קטנה רצה אחר כדור ובידה בובה.
 פתאום ראתה איש יושב לבדו על ספסל ונעצרה.
 ניגשה אליו הילדה ואמרה : ”איש, למה אתה עצוב?”
 קח את הבובה”.
 האיש לא רצה.
 ”אז קח את הכדור”, ביקשה הילדה.
 והאיש גם את הכדור לא רצה.
 הביאה לו הילדה פרח קט (קטן).
 לקח האיש את הפרח, חיך ואמר : ”תודה”.

מעשה טוב / ו' אוסיבה

בוקר אחד התעורר נמרוד, הביט מבעד החלון וחשב: "השמש זורחת, יום נפה היום, יום שכלו טוב". רצה גם נמרוד לעשות מעשה טוב. ישב וחשב לעצמו: אלו למשל היתה אחותי הקטנה טובעת עכשו ביס, הייתי רץ מייד ומציל אותה. באותו זמן נגשה אליו אחותו הקטנה ובקשה ממנו: "נמרוד בוא אתי לטייל." "לכי מפה אל תפריעי לי לחשוב" צעק נמרוד. נעלבה אחותו והלכה משם.

המשיך נמרוד לשקוע במחשבות: אלו, למשל, היו מתנפלים עכשו זאבים על סבתא שלי, הייתי אני תופס רוכה ויורה בהם. באותו זמן ממש נגשה אליו סבתא ואמרה לו: "נמרוד עזר לי להוריד את הכלים מן השלחן." "אין לי זמן, הורידו בעצמך" ענה נמרוד. הנידה סבתא את ראשה ונמרוד המשיך להרהר בלבו: אלו, למשל, היה הפלב שלי מוקי נופל לתוך בור עמוק, הייתי אני מוציא אותו ומצילו.

באותו זמן נגש אליו מוקי וכשפש בזנבו: נמרוד תן לי קצת מים לשותות. הלך מוקי נעלב אל בין השיחים. נגש נמרוד אל אמן ואמר־לה: "אמא הייתי רוצה לעשות עכשו מעשה טוב, אולי תיעצי לי מה לעשות?" ליטפה אמא את ראשו ואמרה לו: "צא לטייל מעט עם אחותך הקטנה, עזור לסבתא להוריד את הכלים מן השלחן, ותן למוקי מים לשותות."

העכבר והאריה

היה היה עכבר קטן, שטייל לו לבד ביער. היה זה יום אביב נפה. לפתע, הבחין העכבר באריה ישן. העכבר היה שוכב והחליט להפריע לאריה בשנתו. התרוצץ העכבר סביב האריה, דלג וקפץ ולבסוף קלע לו אבן קטנה בול בעין. האריה התעורר מיד וזנק לעבר העכבר, תפס את העכבר בכפו ורצה לבלוע אותו.

העכבר התחנן בפני האריה שיתן לו לחיות והבטיח כי באחד הימים פאשר האריה יהיה בצרה הוא יעזור לו. האריה צחק צחוק גדול ושהחר את העכבר.

והנה פעבור זמן - מה נתפס האריה במלכדת של ציידים ונשאר תלוי על עץ. העכבר הגיע במהירה, כרסם את החבל בשיניו חמדות והאריה יצא לחפשי.

אמר האריה לעכבר: "תודה לך ידידי." ובליבו חשב האריה:
"לעולם אין לדעת מי עשוי לעזור לך בעת צרה."

הפרח הקטן הגדול / נורית זרחי

הפרח הגדול

שופך לפרח הקטן שמש,
כי אליו היא מגיעה אחרון.

הפרח הגדול

נותן לפרח הקטן רוח
כי הוא נושם אותה ראשון.

הפרח הגדול

מוזג לפרח הקטן גשם
כי יש לו המון.

אבל בקיץ

כשאינו רוח וגשם,
והפרח הגדול צמא,
הפרח הקטן
מלמטה למעלה שואב לו מים
כי הוא יותר קרוב לאדמה.

למה נקראת הגמבה בשמה? / אוריאל אופק

היה היה פעם מלך ולו שלוש בנות. היו כולן יפות וחכמות, אך הצעירה היתה יפה ונבונה וגם טובה מכולן, ועל כן היתה אהובה על המלך עד מאד.

יום אחד קרא המלך לשלוש בנותיו ואמר להן:

"הנה זקן אני ואין לי בן שימלוך אחרי. הבה אנסה אתכן, והיה זאת אשר תטיב לעשות כמצוותי, היא תמלוך אחרי."

קדו הבנות קידה לפני אביהן ונשאו אליו את עיניהן למלא כל משאלה. אמר להן המלך:

"קחנה לכן חלקת אדמה קטנה בגני הגדול ונסנה לגדל בה ירק, אשר מראהו משובב נפש וטעמו כגן עדן, והוא טוב לבישול וטוב לאכלו חי, וטוב למילוי ומחירו שווה לכל נפש! ואחרי שתגדלנה את הירק הזה, שוב תשובנה אלי ותכינה לי מטעמים. זו אשר מטעמיה יטעמו לחכי ופריה ישובב את עיני וריחו ינעם לאפי, היא תהיה המלכה!"

יצאו האחיות הגנה ונגשו למלאכה.

הצעירה זרעה בפניתה את הירק שבחרה בו. שתי האחיות הבכורות החליטו לעשות יד אחת נגד אחותן הצעירה. ותבואנה בלילה ותעקורנה את השתילים בגינה ותשתולנה שם את שתיל הפלפל. האחיות הצעירה לא הבחינה במעשה הרע שעשו אחיותיה. היא טיפלה בגינה באהבה רבה. יום יום עדרה וטיבה וטפחה את שתיליה, והשתילים גדלו לתפארה, ופרי עגול ויפה נחנט מן הפרחים. מיום ליום האדימו הפירות ובת המלך השתאתה למראיהם, כי מעולם לא ראתה פרי כזה: מראה השיח כמראה שיח הפלפל, צבע הפרי כצבע העגבניה הבשלה, ומגעו קשה ופריך...

ובהגיע יום המבחן נטלו הבנות את סליהן וירדו הגינה. ובת המלך הצעירה קטפה את פירותיה המופלאים וטעמה אחד מהם בחיל וברעדה, והנה אורו עיניה, כי טעמו כשל פלפל מתוק וריחו כתבלין מסתורי, ציפתו רכה וצבעו עז ומשובב נפש. הכינה הבת מטעמים: פרי ממולא ואפוי בתנור, פרי כבוש בחומץ זך, פרי טרי חתוך בסלט וטנא מלא פירות לקישוט וטעימה.

טעם המלך ממטעמי בתו הבכירה וליקק את שפתיו בהנאה. אחר כך טעם ממטעמי בתו השנייה ועצם עיניו בתענוג. ולבסוף בטעמו ממטעמי בתו הצעירה קרא בהתפעלות:

"היא המלכה, כי במטעמיה חפצתי וגם בה!"

ומאז היום ההוא ייקרא ירק הפלא בשם: גמבה!

חברים / דודו ברק

חבר אחד למד אותי לשיר

חבר אחר למד אותי לשמח

גם חברתי הציעה לי לקחת קצת אור

ואת הרע מהר לשפח

היה מי שלמד אותי לבכות

היה מי שעזר לי גם לסלח

מפל הלטיפות, העלבונות והמכות

נשאר לי רק אל תוך עצמי לברח

מפל החברים שלי קבלתי את הטוב

את החיוך נתן לי החבר הכי קרוב.

קבלתי מכלם את המיטב

את הכנות ואת מגע האשר

קבלתי קרן שמש ונרם וכוכב

את קב הרחמים את קב האשר.

עקשו אני פוסע לי לאט

ומעלי זורחת לה השמש

חשבותי לי לתת פה, ללכלכם, אחד, אחד

את מה שחברי נתנו לי אמש.

מפל החברים שלי קבלתי את הטוב

את החיוך נתן לי החבר הכי קרוב

משתה ושמחה – כשנכנס אדר מרבין בשמחה" פעילות לילדי הגן

מבוא:

מנהגי השמחה בחג הפורים עוטפים את שמחת האחוה של העם. אלו הם מנהגים הבוקעים מלמטה, מהעם, ופורצים את גבול המצווה האריסטוקרטית. השתייה "כדת" בסעודה של פורים, דומה שהיא חיקוי למשתה אחשוורוש; מעשי הליצנות, ההצגות של פורים, מנהגי ההתחפשות – כל אלה נראים כמנהגי קרנבל.

מטרות:

- א. הילדים והילדות ילמדו לזהות את רגש השמחה ולקשר אותו למצבים שונים
- ב. הילדים והילדות יתארו כיצד הם חווים שמחה.
- ג. הילדים והילדות יחוו את שמחת הנתינה (משלוח מנות)

מהלך הפעילות:

אשתמש במתודות שונות:

1. נפתח בשיר "אני תמיד נשאר אני"/ דתיה בן דור. נשוחח על קשת הרגשות המובאת בשיר ונתייחס לאמירה שלמרות מגוון הרגשות הקיים "אני תמיד נשאר אני".
2. נספר את הסיפור "הליצן שנרדם"- שרה זלוף, נפתח דיון בעקבות הסיפור ונשאל את השאלות הבאות: מדוע רצה הליצן לקום? למה רצו הילדים להעיר אותו? מה אתם הייתם עושים במקום הילדים? ובמקום הליצן? האם הליצן שמח או עצוב?
3. דימיון מודרך: נזמין את הילדים לעצום עיניים ולהניח יד על הלב נשמיע שני קטעי מוסיקה האחד עצוב והשני שמח. לאחר השמעת הקטעים נבקש מהילדים לשתף אותנו בחוויה שחוו. מה הרגישו בזמן המוסיקה העצובה? בשמחה? נשוחח על מצבי הרוח המשתנים, נשאל האם יש מצבים בהם שמחה ועצב מתערבבים?
4. נברר עד כמה באים לידי ביטוי רגשות של עצב ושמחה במגילה.
5. יצירה: כל ילד יכין ציור שמח וביחד נכין אלבום אחד גדול עם כל הציורים המשמחים של הילדים ונעביר את המשלוח השמח הזה למחלקת ילדים בבית חולים כדי לשמח ילדים אחרים.
6. בעקבות הפעילות נתכנס לשיח רפלקטיבי מסכם: האם חוויתי שמחה במהלך הפעילות? עד כמה השמחה שחוויתי קשורה להכנת האלבום המשותף? איך עוד ניתן לשמח אחרים? איך ארצה לשמח את עצמי? אילו רגשות אני חווה שאני משמח/ת אחרים?

שמחה וצחוק פעילות לילדי הגן

מבוא:

מטרת השמחה והצחוק לגרום עונג לגוף, מצווה מעין זו מייחדת את פורים.

הצחוק הוא מצווה, ובפורים – אף חובה. הצחוק יוצר אווירה חמה, מקרב לבבות ומעניק לצוחקים הרגשה עמוקה של השתייכות לקבוצה. באמצעות הומור ניתן להתמודד עם תסכולים ומצבים קשים. כדי להמחיש זאת נתמקד בפעילות הראשונה בנס נהפוך הוא – "אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב" המבטא את גדולת ה', אשר משך בחוטים מאחורי הקלעים, כיוון את מהלך המאורעות והביא להצלת עם ישראל בעת מצוקה. המשך הפעילויות המצוינות כאן, גם הן, עוסקות בשמחה ובצחוק מנקודות התייחסות שונות.

פעילויות בנושא השמחה והצחוק:

1. משחק תפקיד: "נהפוך הוא"

כל משתתף בוחר כרטיס מתוך חבילת הכרטיסים. על המשתתף להמחיש בפנטומימה את העיסוק המצויר בכרטיס שבחר (נעזור לילד במקרה הצורך). על שאר המשתתפים לשאול שאלות ולנחש מה יש בכרטיס.

2. פרצוף שכמוך!

מחלקים את המשתתפים לשתי קבוצות. הן עומדות בשתי שורות, פנים מול פנים. משתתף אחד מתחיל לעבור במסלול שביניהן, והמשתתפים האחרים עושים לו פרצופים כדי להצחיק אותו. מטרתו: לנסות לעבור את כל המסלול מבלי לצחוק. (אם מדובר בקבוצה גדולה ניתן לעשות את הפעילות בקבוצות קטנות ולחזור על התרגיל כמה פעמים).

3. צחוקים מהבטן

כל המשתתפים שוכבים במעגל: ראשו של האחד על בטנו של האחר (אם מדובר בקבוצה גדולה ניתן לעשות את הפעילות בקבוצות קטנות ולחזור על התרגיל כמה פעמים). בהינתן האות צחוק המשתתף הראשון צחוק חזק מבטנו. אחריו צחוק השני, וכן הלאה, עד שנוצרת שרשרת צחוק.

4. יוצא מי שפרוץ ראשון

מחלקים את המשתתפים לזוגות. בני הזוג מביטים זה לזה בעיניים זמן רב כלל האפשר מבלי לפרוץ בצחוק. הראשון שצוחק – הפסיד. אפשר להפוך את המשחק הזה לטורניר: המנצחים מכל מערכה מתמודדים זה מול זה, עד שמגיעים לזוג האחרון. זוג זה יכול לנסות את כוחו מוך כל הקבוצה.

5. פינת יצירה - מסיכות סול

החומרים: גיזרה של מסיכות שונות, שאריות סול או בריסטול בצבעים שונים, שרוך גמיש (גומי), מחורר.
אופן ההכנה: מקפלים את הדף המודפס וגוזרים את המסיכה על פי הגזרה, כך שתתקבל מסיכה שלמה סימטרית. מניחים את הגזרה הרצויה על סול או בריסטול ומשרטטים בהתאם.
נותנים לילדים לקשט במדבקות, בטושים, בנצנצים או בכל קישוט כיד הדמיון. מנקבים חורים בקצות המסיכה ומשחילים שרוך גמיש בהתאם לגודל הראש של הילד.

שמחה: רעיונות נוספים לפעילות:

- מחברת השמחה שלי- במהלך חודש אדר יתעדו הילדים והילדות באמצעות ציור או כתיבה אירועים משמחים שקרו להם.
- תערוכה של תמונות הילדים ומשפחותיהם מאירועים משמחים, לצד כיתוב משותף של הורה וילד המתאר את השמחה.
- מה גורם לי לשמחה? תיעוד דברי הילדים במפגשים.
- הכרות עם מילים נרדפות לשמחה כגון: רינה, דיצה, ששון וכו', שמות של ילדים וילדות המבטאים שמחה: הון, גיל וכו'.
- ניתן לקיים משתה פורים בשיתוף ההורים ולהעזר במעמד המצורף.

קומיקס מגילת אסתר לילדי הגן

מבוא:

בדרך כלל אנו מקבלים סיפורים מן המוכן ונוטים לספר אותם כשאנחנו נצמדים למקור. הפעם ננסה לתת לסיפור החג-מגילת אסתר, תוכן הרלוונטי לנו.

נבקש מהילדים ומההורים להביא חוברות קומיקס ליום הפעילות ולפני כן- כפעילות משותפת בבית- לחפש בעיתונים ובאינטרנט דוגמאות בנושא (אפשר לגזור ולהביא לגן).

מטרות:

- א. הכרת המושגים: "קומיקס", "הבעות", "תחושות",
- ב. התנסות בציור כדרך להבעה של מצבים.
- ג. התנסות בתחושה של קבלת "פור".
- ד. התנסות במובילות, בבחירת "מנהיג" ובשיתוף פעולה.

ועזרים: מחברות חלקות, תחפושות של דמויות מהמגילה.

מהלך הפעילות:

1. נעניין יחדיו בחומרים שהביאו הילדים ונשאל לדעתם, תחושותיהם ומה הם חושבים על דרך ההבעה הזו הנקראת: "קומיקס". מי קונה חוברות קומיקס, באיזה נושא וכד'. נשוחח על ה"קומיקס" ועל הציור כדרך הבעה של תחושות, מצבים וסיפורים. בשיחה במליאה נצייר יחד דוגמאות כמו: שמחה, פחד וכיו"ב.

2. **יצירה:** נחלק לילדים מחברות חלקות ונאמר להם כי עכשיו, כל אחד מהם יכול להביע בציור- ומי שמעוניין יכול להשתמש בסגנון ה"קומיקס"- את סיפור פורים. נבחר אירוע אחד מתוך רצף אירועי המגילה, נביע כיצד נראות הדמויות בדמיוננו, איך באות לידי ביטוי השיחות ביניהן, או למשל איך נראה המשתה, או אסתר המלכה כשהיא באה בפני אחשוורוש. נאמר לילדים שמי שמעוניין יכול להוסיף "בלוני שיח" ולהסתייע בצוות לכתובת הדברים שברצונו שייאמרו בחוברת שלו...

על פור ופורים פעילות לילדי הגן

עזרים: תחפושות, קופסא עם פתקים בארבעה צבעים כמספר הילדים והילדות.

מהלך הפעילות:

1. נכיר לילדים מושגים מתחום אומנויות הבמה: מופע בלט, סרט אילם, אופרה, סרט מצוייר, תאטרון בובות.
2. נחלק את הילדים לקבוצות של ארבעה ילדים בקבוצה, ע"י הטלת פור עם פתקים צבעוניים שהם ייקחו בעיניים עצומות מתוך קופסא.
3. הילדים בכל קבוצה יבחרו בעצמם מי מהם יהיה ה"בימאי", שינחה ויבנה את הצגת ה"תמונה" שלהם מתוך סיפור המגילה. בשיתוף פעולה יבחרו הילדים את התמונה- האירוע- שהם רוצים להציג למשל: ושתי מסרבת להגיע אל משתה המלך... כשלרשותם יעמדו התחפושות. הילדים יבחרו את הדרך האמנותית בה הם רוצים להשתמש כמו: הצגה רגילה, "אופרה", "פנטומימה", בלט, אפשר גם ליצור תאטרון בובות, עם בובות הגן או כל רעיון אחר שיבוא מהם...
4. נשוחח עם הילדים על התחושות שהיו להם במשך ובעקבות "ההגרה". נשאל על התחושות בבחירת ה"בימאי" ועל מצבים בהם יש צורך במנהיג. נשוחח עם ה"בימאים" על התחושה כשנבחרו ועל חוויותיהם במילוי התפקיד: מתי היה להם קשה, מתי הם נהנו, האם הם אהבו את התפקיד בסופו של דבר...